

JUHO VEHVILÄINEN

Tervetuloa uusi vuosikymmen, tervehdys vuosityöaika

VIISI VUOSIKYMMEN VAIHTUI, mutta tulevienkin vuosien edunvalvonnallinen ykkösaika lienee vuosityöaika. Ammatillisella puolella tähän likakäyttöön jouduttiin hyppäämään osittain pakon sanelemana, mutta on hyvin vaikea ymmärtää, miksi omaan nilkkaan pitäisi ampua myös toisen kerran. Ymmärrän hyvin, että Kuntatyönantajat jahtaa vuosityöaikaan innokkaana kuin Juhana Vartiainen työtöntä, mutta OAJ:n rooli tässä leikissä on edelleen kysymysmerkki.

Kokeilusopimuksen huonoudesta sekä työaika-mallin soveltumattomuudesta koulumaailmaan johtuen kokeilukouluja oli hyvin vaikea löytää. Kahdeksan alakoulun lisäksi parin vuoden saar-

naaminen tuotti sen tuloksen, että yksi yhtenäinen peruskoulukin saatiin mukaan. Nyt jopa OAJ:n hallitus on joutunut toteamaan, että näin pienimuotoisen kokeilun perusteella ei missään nimessä siirrytä pysyvästi vuosityöaikaan. Allekirjoittaneen valtuustossa tekemällä ponsiesityksellä saattoi olla vaikutusta asiaan.

Tässä vaiheessa luulin leikin olevan ohi. Sitä se ei kuitenkaan ole, koska nyt OAJ:n hallitus on päättänyt lähteä valmistelemaan uutta kokeilusopimusta edellisen kokeilun tulosten pohjalta. Tilanne muistuttaa Leijonan luola -tv-ohjelmaa, johon nuorukainen lähtee innokkaana esittelemään kehittämänsä lentävää kahvinkeitintä, mutta joutuu

pettymään, kun tuomaristo lähinnä naureskelee idealee. Hän ei suostu totuutta uskomaan, koska hänen äitinsä oli kehunut ideaa vuosituhanen parhaaksi innovaatioksi. Ei se ollut.

Opetusvelvollisuuteen perustuvassa palkkauksessa on omat huonot puolensa, mutta esimerkiksi perusopetuksen vuosityöaikakokeilujen kokeilusopimukseen verrattuna se on aivan omaa luokkaansa. Kokeilusopimuksessa taattu 25 prosenttia sitomatonta työaikaa on etenkin aineenopettajille niin huono vitsi, että hieman ihmettelen, miksi tällaisen kokeiluun uhrataan aikaa.

Kaikissa helsinkiläisissä yhtenäisissä peruskouluissa osattiin laskea sen verran, että kokeilusta kieltäydyttiin joko ennen äänestystä tai viimeistään sen jälkeen. 75 prosenttiin sidottua työaikaa mahtuu niin paljon opetusta, että opettajilla ei ole tässä kuin hävittävää. Vuosityöaikaintoilijoiden kulunut mantra on, että ylitunnit eivät ole subjektiivinen oikeus. Eivät ole ei, mutta vuosityöajassa niistä tulisi subjektiivinen velvollisuus. Palkkaa niistä kaikista ei toki maksettaisi opv-malliin verrattuna.

Vuosityöaikasaarnaajien hokema ”kaikki työ palkanmaksun piiriin” tarkoittaa todellisuudessa sitä, että kaikki työ saadaan peruspalkan piiriin. Pieni peruspalkan korotus mahdollistaa esimerkiksi yli- ja tukiopetustuntien sullomisen peruspalkan oikeuttavan vuosityöajan sisään, mikä johtaa väistämättä ansiotason putoamiseen. Opettajalahan ei ole vuosityöajassa minkäänlaista päätösvaltaa siihen, kuinka paljon hän mihinkin työtehtävään saa työaikaa. Sen päätöksen tekee esimies, joka noudattaa suurimmassa osassa kuntia äärimmäisen tiukkaa budjettia.

Edunvalvontakentällä on tällä hetkellä paljon toimijoita, jotka toistavat hokemaa ”en kannata vuosityöaikaa, mutta kannatan kokeiluja.” Moni heistä tekee näin siksi, että pelkäävät menettävänsä mahdollisuuden kavuta OAJ-portaita ylöspäin ja mahdollisuuden päästä lopullisesti pois luokahuoneesta, jos niin ei ole vielä käynyt. Tällainen toiminta on tietysti loogista. Puuttuu vain selkäranka.

Valitettavasti selkärankaisuus on juuri se, mitä tällä hetkellä kaivataan. Jos opettajan palkkauksen keskipiste viedään pois oppitunneista, niin tapahtuu myös koko opetustyölle. Tämä on varmasti erityisasiantuntijoiden, kehittäjäkonsulttien ja muiden pseudopedagogien tahto, mutta opettajiston

tahto se ei ole. Siitä olen sataprosenttisen varma. Laadukas opetustyö vaatii myös riittävästi aikaa opetuksen suunnittelulle ja arvioinnille. Se pitäisi myös jatkossa saada tehdä milloin ja missä opettaja itse haluaa.

Onneksi HOAY:n hallituksesta löytyy selkäranskaa ja luonnetta toimia helsinkiläisten opettajien eduksi. Me olemme hallituksessa päättäneet, että uusia vuosityöaikakokeiluja ei Helsingissä aloiteta. Uskon, että siitä pidetään myös tulevaisuudessa kiinni.

Olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että tulevien vuosien palkkaneuvotteluissa pitäisi siirtyä pitkään jatkuneesta pienten yleiskorotusten linjasta siihen, että asioita priorisoidaan ja korjataan tämänhetkisen palkkatilanteen suurimpia ongelmia. Tällaisia ovat mielestäni perusopetuksen puolella selkeästi luokanopettajien aineenopettajia pienempi peruspalkka sekä erityisluokanopettajien palkkaus. Nämä ovat myös kaksi opettajaryhmää, joiden avoimiin työpaikkoihin ei läheskään aina saada palkattua päteviä opettajia. Tämän takia myös työnantajapuolella luulisi olevan kiinnostusta tehdä asialle jotain.

Tulevat vuosikymmenet tuovat esiin myös muita haasteita, joihin vuosityöaika ei ole ratkaisu. Maaseutu tyhjenee lapsista, mutta sen verran hereillä olin biologiantunneilla, etten usko vuosityöajan siirtävän yhtään lasta lisää.

Osa vuosityöaikasaarnaajista on kuitenkin lohkaissut, että vuosityöaika pelastaisi opettajien työpaikkoja pienillä paikkakunnilla. Tähän voisi kysyä kommentteja esimerkiksi ammatillisen puolen opettajilta siitä, mitä tapahtuu, kun uusi työaikamalli mahdollistaa opetuksen järjestämisen pienemmällä opettajajoukolla. Opettajien edunvalvonnan lähtökohta ei voi olla se, että Markku Jalonen hymyilee.

KIRJOITTAJA

JUHO VEHVILÄINEN
ON ÄIDINKIELEN JA KIRJALLISUUDEN
LEHTORI, MALMIN PERUSKOULUSSA
HOAY:N HALLITUKSEN JÄSEN JA
OAJ-VALTUUTETTU |
LUOTTAMUSMIES (JUKO)